

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
III kadencja

Druk nr 1478

Warszawa, 26 października 1999 r.

Prezes Rady Ministrów
RM 10-134-99

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

– o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł.

Projekty podstawowych aktów wykonawczych do ustawy zostaną przekazane niezwłocznie po zakończeniu prac nad ich przygotowaniem.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do reprezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Finansów.

Z poważaniem

(-) Jerzy Buzek

U s t a w a
z dnia

o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art.1. Ustawa określa zasady oraz tryb przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz obowiązki podmiotów uczestniczących w obrocie finansowym w zakresie gromadzenia i przekazywania informacji.

Art. 2.1. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) instytucji obowiązanej - rozumie się przez to banki, oddziały banków zagranicznych, domy maklerskie, banki prowadzące działalność maklerską i inne podmioty prowadzące działalność maklerską na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz.U. Nr 118, poz.754, Nr 141, poz.945, Nr 88, poz.554 oraz z 1998 r. Nr 107, poz.669 i Nr 113, poz. 715), Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A., podmioty prowadzące działalność w zakresie gier losowych i zakładów wzajemnych, zakłady ubezpieczeń, pośredników ubezpieczeniowych i główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń, fundusze inwestycyjne, towarzystwa funduszy inwestycyjnych i towarzystwa funduszy powierniczych, powszechne towarzystwa emerytalne, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, Poczta Polska, przedsiębiorstwa leasingowe i factoringowe, rezydentów prowadzących działalność kantorową, którzy w związku z prowadzoną przez siebie działalnością uczestniczą w obrocie wartościami majątkowymi, a także notariuszy w zakresie czynności notarialnych, dotyczących obrotu tymi wartościami,
- 2) transakcji - rozumie się przez to wpłaty i wypłaty gotówkowe, przeniesienie własności lub posiadania wartości majątkowych, zamianę wierzytelności na akcje lub udziały, w tym pośrednictwo w wymienionych wyżej czynnościach,
- 3) wartościach majątkowych - rozumie się przez to środki płatnicze, papiery wartościowe lub wartości dewizowe i prawa majątkowe,
- 4) rachunku - rozumie się przez to rachunek bankowy, rachunek papierów wartościowych i rachunek pieniężny, służący do jego obsługi.

2. Ilekroć w ustawie podana jest wartość w europejskiej jednostce walutowej EURO, do przeliczenia wartości wyrażonej w innych walutach stosuje się średni kurs Narodowego Banku Polskiego dla danej waluty, obowiązujący w dniu dokonywania transakcji.

Rozdział 2

Organy właściwe w sprawach zapobiegania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł

Art.3.1 Organami administracji rządowej właściwymi w sprawach zapobiegania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, zwanymi dalej organami informacji finansowej, są:

- 1) Minister właściwy do spraw finansów publicznych, jako naczelny organ informacji finansowej,
- 2) Generalny Inspektor Informacji Finansowej, zwany dalej „Generalnym Inspektorem”.
2. Generalnego Inspektora powołuje i odwołuje na wniosek Ministra właściwego do spraw finansów publicznych Prezes Rady Ministrów.
3. Generalny Inspektor jest podsekretarzem stanu w Ministerstwie Finansów.
4. Generalny Inspektor wykonuje swoje zadania przy pomocy jednostki organizacyjnej wyodrębnionej w tym celu w strukturze Ministerstwa Finansów.

Art.4. Do zadań Generalnego Inspektora należy uzyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji w trybie określonym w niniejszej ustawie oraz podejmowanie działań w celu przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, a w szczególności:

- 1) badanie przebiegu transakcji, o których Generalny Inspektor został powiadomiony na zasadach określonych w niniejszej ustawie,
- 2) inicjowanie procedury wstrzymywania transakcji, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ich przedmiotem są wartości majątkowe pochodzące z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz informowanie uprawnionych organów o dokonaniu lub możliwości dokonania takich transakcji,
- 3) opracowywanie i przekazywanie uprawnionym organom dokumentów, uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa,
- 4) inicjowanie i podejmowanie innych działań, obejmujących przeciwdziałanie wykorzystywaniu polskiego obrotu finansowego do legalizacji dochodów pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, w tym szkolenie pracowników instytucji obowiązanych w zakresie zadań nałożonych na te instytucje,
- 5) sprawowanie kontroli przestrzegania przepisów niniejszej ustawy,
- 6) współpraca z zagranicznymi instytucjami, zajmującymi się zapobieganiem wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł.

Art.5.1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, Minister właściwy do spraw obrony narodowej oraz Szef Urzędu Ochrony Państwa, w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, mogą delegować pracowników jednostek i organów im podległych lub przez nich nadzorowanych do pracy w jednostce, o której mowa w art.3 ust.4.

2. Szczegółowe warunki i tryb delegowania pracowników jednostek i organów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub przez niego nadzorowanych regulują odrębne przepisy.

3. Prezes Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczególne warunki i tryb delegowania funkcjonariuszy Urzędu Ochrony Państwa, a także szczególne zasady przyznawania uposażenia oraz innych świadczeń przysługujących w czasie oddelegowania.

4. Minister właściwy do spraw obrony narodowej określi w drodze rozporządzenia, wydanego w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, szczególne warunki i tryb delegowania pracowników jednostek i organów mu podległych, a także szczególne zasady przyznawania uposażenia oraz innych świadczeń przysługujących w czasie oddelegowania.

Art.6.1. Organy informacji finansowej, pracownicy jednostki, o której mowa w art.3 ust.4, oraz delegowani do pracy w tej jednostce są obowiązani chronić informacje, stanowiące tajemnicę państwową i służbową, bankową, skarbową i zawodową, z którymi zapoznali się w toku wykonywanych czynności służbowych, zgodnie z odrębnymi przepisami.

2. Zachowanie tajemnicy, o której mowa w ust.1, obowiązuje również po ustaniu zatrudnienia lub stosunków prawnych wynikających z delegowania do pracy.

Art.7. W przypadku prowadzenia postępowania kontrolnego w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o Najwyższej Izbie Kontroli, organy informacji finansowej udostępniają kontrolerom informacje uzyskane w wyniku realizacji zadań, o których mowa w art. 4, na podstawie odrębnego upoważnienia Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Rozdział 3

Obowiązek rejestracji transakcji i osób dokonujących transakcji.

Art.8.1. Instytucja obowiązana, przyjmująca wpłaty gotówkowe przekraczające równowartość 10 000 EURO, ma obowiązek rejestrować taką czynność.

2. Obowiązek określony w ust. 1 dotyczy również wypłat gotówkowych, przeniesienia własności lub posiadania wartości majątkowych, zamiany wierzytelności na akcje lub udziały, w tym pośrednictwa w wymienionych wyżej transakcjach, a także każdego przypadku, gdy okoliczności transakcji wskazują, że środki mogą pochodzić z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, bez względu na wartość transakcji i jej charakter.

3. Rejestr transakcji, o których mowa w ust.1 i 2, wraz z dokumentami dotyczącymi zarejestrowanej transakcji, przechowywany jest przez okres 5 lat, licząc od pierwszego dnia roku następującego po roku, w którym dokonano ostatniego zapisu związanego z transakcją. W przypadku likwidacji, połączenia, podziału lub przekształcenia instytucji obowiązanej, do przechowywania rejestrów i dokumentacji stosuje się przepisy art.76 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. Nr 121, poz.591, z 1997 r. Nr 32, poz.183, Nr 43, poz.272, Nr 88, poz.554, Nr 118, poz.754, Nr 139, poz. 933-934, Nr 140, poz. 939, Nr 141, poz.945; z 1998 r Nr 60, poz.382, Nr 106, poz. 668, Nr 107, poz. 669, Nr 155, poz. 1014, oraz z 1999r. Nr 9, poz. 75)).

Art.9.1. W celu wykonania obowiązku rejestracji, instytucje obowiązane dokonują identyfikacji swoich klientów w każdym przypadku złożenia pisemnej lub ustnej dyspozycji (zlecenia).

2. Identyfikacja, o której mowa w ust.1, obejmuje:

1) w przypadku osób fizycznych i ich przedstawicieli - ustalenie i zapisanie cech dokumentu, stwierdzającego na podstawie odrębnych przepisów tożsamość, lub paszportu, a także imienia, nazwiska, imion rodziców, daty i miejsca urodzenia, obywatelstwa oraz adresu osoby dokonującej transakcji i osoby, w imieniu i na rzecz której dokonywana jest transakcja oraz numeru PESEL,

2) w przypadku osób prawnych - zapisanie aktualnych danych z wyciągu z rejestru handlowego lub innego dokumentu, wskazującego formę organizacyjną osoby prawnej, siedzibę i jej adres oraz aktualnego dokumentu, potwierdzającego umocowanie osoby przeprowadzającej transakcję do reprezentowania tej osoby prawnej, a także danych określonych w pkt 1, dotyczących osoby reprezentującej,

3) w przypadku jednostek organizacyjnych, nie mających osobowości prawnej - zapisanie danych z dokumentu, wskazującego formę organizacyjną i adres jej siedziby, oraz dokumentu potwierdzającego umocowanie osób przeprowadzających transakcję do reprezentowania tej jednostki, a także danych określonych w pkt 1, dotyczących osoby reprezentującej.

3. Identyfikacja, o której mowa w ust.1, dotyczy także beneficjentów transakcji i obejmuje ustalenie i zapisanie ich tożsamości oraz adresu.

4. Informacje objęte identyfikacją przechowywane są przez okres 5 lat, licząc od pierwszego dnia roku następującego po roku, w którym dokonano ostatniego zapisu związanego z transakcją. W przypadku likwidacji, połączenia, podziału lub przekształcenia instytucji obowiązanej, do przechowywania rejestrów i dokumentacji stosuje się przepisy art.76 ustawy, o której mowa w art. 8 ust. 3.

Art.10. Na żądanie Generalnego Inspektora każda instytucja obowiązana udostępnia dokumenty dotyczące transakcji objętych przepisami niniejszej ustawy. Udostępnianie może polegać w szczególności na przekazywaniu informacji o zawartości dokumentów, przekazywaniu ich potwierdzonych kopii lub udostępnianiu odpowiednich dokumentów do wglądu upoważnionym pracownikom w celu sporządzenia notatek bądź kopii.

Rozdział 4

Zasady przekazywania informacji przez instytucje obowiązane

Art.11.1. Instytucje obowiązane przekazują Generalnemu Inspektorowi informacje o transakcjach, o których mowa w art.8 ust.1 i 2, wykorzystując elektroniczne nośniki informacji lub dostarczając kopie rejestrów, o których mowa w art.8 ust.3.

2. Obowiązek rejestracji i powiadamiania Generalnego Inspektora nie dotyczy transakcji dokonywanych przez państwowe i samorządowe jednostki budżetowe, w związku z wykonywaniem budżetu.

Art.12.1. Informacja o dokonanej transakcji, o której mowa w art.11 ust.1, powinna zawierać w szczególności następujące dane:

- 1) datę i miejsce dokonanej transakcji,
- 2) imię, nazwisko, obywatelstwa, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia, adres, numer PESEL oraz cechy dokumentu, na podstawie którego dokonano identyfikacji osoby dokonującej transakcji,
- 3) kwotę, walutę i rodzaj transakcji,
- 4) numer rachunku, który wykorzystany został do dokonania transakcji oraz dane dotyczące posiadacza lub dysponenta tego rachunku,
- 5) dane osoby fizycznej, prawnej lub jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej, w imieniu której dokonana została transakcja,
- 6) tożsamość lub nazwę i adres beneficjenta transakcji,

2. Rejestry transakcji, zawierające dane określone w ust.1, powinny zostać przesłane lub przekazane z wykorzystaniem elektronicznych nośników informacji do Generalnego Inspektora niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia transakcji.

Art.13. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, określa w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór rejestru, o którym mowa w art.8 ust.3, sposób jego prowadzenia oraz tryb jego dostarczenia jednostce, o której mowa w art.3 ust.4,
- 2) tryb przekazywania Generalnemu Inspektorowi informacji o transakcjach, o których mowa w art.8 ust.1 i 2, przy wykorzystaniu elektronicznych nośników informacji.

Art.14.1. Organy kontroli skarbowej, organy podatkowe i celne, a także organy inspekcji celnej informują niezwłocznie Generalnego Inspektora o wszelkich ujawnionych w toku swojej działalności okolicznościach, mogących wskazywać na prowadzenie działań, mających na celu wprowadzanie do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł.

2. Prokuratura, Urząd Ochrony Państwa oraz jednostki podległe lub nadzorowane przez Ministra właściwego do spraw wewnętrznych informują Generalnego Inspektora o wszystkich przypadkach wszczęcia postępowania w sprawie o przestępstwo określone w art. 299 Kodeksu karnego (Dz. U. Nr 88, poz. 553).

Art.15.1. Organy administracji państwowej i samorządowej oraz inne państwowe jednostki organizacyjne zwane dalej „jednostkami współpracującymi”, w granicach swoich ustawowych kompetencji obowiązane są współpracować z Generalnym Inspektorem w zakresie zapobiegania przestępstwu określonemu w art. 299 Kodeksu karnego poprzez:

- 1) niezwłoczne powiadamianie Generalnego Inspektora o podejrzeniach wprowadzania do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł,
 - 2) przekazywanie dokumentów dotyczących transakcji, co do których zachodzi podejrzenie, że ma ona związek z popełnieniem przestępstwa określonego w art.299 Kodeksu karnego oraz informacji o osobach przeprowadzających te transakcje,
 - 3) udostępnianie w przypadkach określonych w art.14 ust.1 oraz na wniosek Generalnego Inspektora informacji i dokumentów niezbędnych do realizacji zadań określonych w ustawie, z zachowaniem zasad określonych w przepisach o ochronie wiadomości stanowiących tajemnicę państwową, służbową, bankową, skarbową i zawodową,
2. Jednostki współpracujące podejmują czynności, o których mowa w ust.1 z własnej inicjatywy lub na pisemny wniosek Generalnego Inspektora.

Rozdział 5

Procedura wstrzymywania transakcji

Art.16.1. Instytucja obowiązana, mająca przeprowadzić transakcję, co do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ma ona związek z popełnieniem przestępstwa określonego w art. 299 Kodeksu karnego ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić na piśmie Generalnego Inspektora, wskazując zamierzony termin jej realizacji.

2. Po otrzymaniu zawiadomienia Generalny Inspektor dokonuje natychmiastowego potwierdzenia jego przyjęcia w formie pisemnej.

3. Zawiadomienie i potwierdzenie, o których mowa w ust.1 i 2, może zostać przekazane również przy użyciu elektronicznych nośników informacji.

Art.17. Jeżeli zawiadomienia, o którym mowa w art.16 ust.1, nie można dokonać przed realizacją transakcji, instytucja obowiązana przekazuje informację o transakcji niezwłocznie po jej przeprowadzeniu, podając przyczyny braku wcześniejszego zawiadomienia.

Art.18.1. Jeżeli z zawiadomienia lub z posiadanych informacji wynika, że transakcja, która ma zostać przeprowadzona, może mieć związek z popełnieniem przestępstwa, o którym mowa w art.299 Kodeksu karnego, Generalny Inspektor może w ciągu 12 godzin przekazać instytucji obowiązanej pisemne żądanie wstrzymania tej transakcji na okres nie dłuższy niż 48 godzin od momentu otrzymania zawiadomienia. Równocześnie zawiadamia właściwego miejscowo prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i przekazuje mu materiały, dotyczące wstrzymanej transakcji.

2. Żądanie wstrzymania transakcji może być wydane tylko przez Generalnego Inspektora lub łącznie dwóch upoważnionych przez niego na piśmie pracowników jednostki, o której mowa w art.3 ust.4.

3. Instytucja obowiązana wstrzymuje transakcję z momentem otrzymania pisemnego żądania, o którym mowa w ust.1.

4. Wstrzymanie transakcji przez instytucję obowiązaną w trybie określonym w ust.1 i 3 nie rodzi odpowiedzialności dyscyplinarnej, cywilnej, karnej, ani innej określonej odrębnymi przepisami.

Art.19.1. W razie otrzymania od Generalnego Inspektora zawiadomienia, dotyczącego wykorzystania działalności instytucji obowiązanej do celów, mających związek z przestępstwem, o którym mowa w art.299 Kodeksu karnego, prokurator może wstrzymać transakcję.

2. W postanowieniu określa się zakres i sposób wstrzymania transakcji.

3. Na postanowienie o wstrzymaniu transakcji przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego do rozpoznania sprawy.

4. Wstrzymanie transakcji upada, jeżeli przed upływem 3 miesięcy nie zostanie wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym.

Art.20. W przypadku, gdy transakcja została niesłusznie wstrzymana, odpowiedzialność za szkodę wynikłą z jej wstrzymania ponosi Skarb Państwa.

Rozdział 6

Kontrołowanie instytucji obowiązanych

Art. 21.1. Kontrolę przestrzegania przez instytucje obowiązane zasad rejestracji i powiadamiania o transakcjach, objętych przepisami niniejszej ustawy, z zastrzeżeniem ust. 3, sprawuje Generalny Inspektor.

2. Kontrolę przeprowadzają upoważnieni przez Generalnego Inspektora pracownicy jednostki, o której mowa w art. 3 ust. 4, zwani dalej „Kontrolerami”, po okazaniu legitymacji służbowej.

3. Kontrolę, o której mowa w ust.1, realizują również w ramach sprawowanego nadzoru, w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach:

1) Komisja Nadzoru Bankowego w stosunku do banków i oddziałów banków zagranicznych oraz Narodowy Bank Polski w odniesieniu do rezydentów prowadzących działalność kantorową,

2) Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń w stosunku do zakładów ubezpieczeń, brokerów i głównych oddziałów zagranicznych zakładów ubezpieczeń,

3) Komisja Papierów Wartościowych i Giełd w stosunku do domów maklerskich, banków w zakresie prowadzonej przez nie działalności maklerskiej i innych podmiotów prowadzących działalność maklerską na podstawie ustawy - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi oraz w stosunku do funduszy inwestycyjnych,

towarzystw funduszy powierniczych, towarzystw funduszy inwestycyjnych, Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz banków prowadzących rachunki papierów wartościowych,

4) Urząd Nadzoru Nad Funduszami Emerytalnymi w stosunku do funduszy emerytalnych,

5) Minister właściwy do spraw finansów publicznych w stosunku do podmiotów zarządzających i prowadzących gry losowe lub zakłady wzajemne,

6) Prezesi Sądów Apelacyjnych w stosunku do notariuszy,

7) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa w stosunku do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

4. Pisemna informacja o wynikach kontroli, o której mowa w ust. 3, w zakresie przestrzegania przepisów niniejszej ustawy, przekazywana jest Generalnemu Inspektorowi w terminie 14 dni od jej zakończenia.

5. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określa w drodze rozporządzenia wzory legitymacji Kontrolerów, oraz ustala zasady ich wydawania i wymiany.

Art. 22.1. Na żądanie Kontrolera instytucje obowiązane są zobowiązane do przedkładania wszelkich dokumentów i materiałów niezbędnych do przeprowadzenia kontroli, z wyłączeniem dokumentów i materiałów zawierających informacje objęte tajemnicą państwową.

2. Instytucje obowiązane zapewniają Kontrolerowi warunki do sprawnego przeprowadzenia kontroli, w szczególności niezwłoczne przedstawianie do kontroli żądanych dokumentów i materiałów oraz terminowe udzielanie wyjaśnień przez pracowników jednostki.

3. Kontrolerzy mają prawo do:

1) swobodnego wstępu do obiektów i pomieszczeń instytucji obowiązanej,

2) wglądu do dokumentów i innych materiałów dowodowych związanych z działalnością instytucji obowiązanej,

3) żądania od pracowników instytucji obowiązanej do udzielania ustnych i pisemnych wyjaśnień.

Art. 23. Kontroler jest upoważniony do swobodnego poruszania się po terenie instytucji obowiązanej bez obowiązku uzyskania przepustki oraz nie podlega rewizji osobistej.

Art. 24.1. Wyniki przeprowadzonej kontroli Kontroler przedstawia w protokole kontroli sporządzonym w dwóch egzemplarzach, których jeden jest przekazywany przedstawicielowi instytucji obowiązanej.

2. Protokół kontroli podpisują Kontroler i przedstawiciel instytucji obowiązanej.

3. Odmowa podpisania protokołu przez osobę wymienioną w ust. 2 nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez Kontrolera.

Art.25.1. Przedstawicielowi instytucji obowiązanej przysługuje prawo zgłoszenia umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole.

2. Zastrzeżenia należy zgłosić na piśmie w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

3. W razie nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości lub w części Kontroler przekazuje na piśmie swoje stanowisko zgłaszającemu zastrzeżenia.

Art. 26.1. Instytucja obowiązana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania stanowiska, o którym mowa w art. 25 ust. 3, zgłosić na piśmie umotywowane zastrzeżenia do Generalnego Inspektora.

2. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń Generalny Inspektor przekazuje na piśmie swoje stanowisko zgłaszającemu zastrzeżenia.

Art. 27. Pisemną informację o wynikach kontroli, o której mowa w art. 21 ust.1, Generalny Inspektor przekazuje:

- 1) organom sprawującym nadzór nad instytucjami obowiązanyymi,
- 2) organowi powołanemu do ścigania przestępstw lub wykroczeń, w razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia.

Rozdział 7

Ochrona i udostępnianie zgromadzonych danych

Art.28. Instytucje obowiązane ustalą wewnętrzne procedury, zapobiegające wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, zapewnią udział pracowników w programach szkoleniowych dotyczących identyfikacji transakcji mogących mieć związek z przestępstwem określonym w art. 299 Kodeksu karnego oraz wyznaczą osoby odpowiedzialne za realizację obowiązków określonych w ustawie.

Art.29. Do ujawniania przez instytucje obowiązane, w trybie i zakresie przewidzianym w ustawie, wszelkich danych dotyczących transakcji, nie stosuje się przepisów ograniczających udostępnianie danych objętych tajemnicą, z wyjątkiem tajemnicy państwowej,

Art.30. Wszelkie informacje uzyskane i przekazywane przez organy informacji finansowej w trybie przewidzianym w ustawie podlegają ochronie określonej w odrębnych przepisach regulujących zasady ich ochrony.

Art.31.1. Informacje, o których mowa w art.29, przekazywane są przez Generalnego Inspektora sądom i prokuratorom na potrzeby postępowania karnego.

2. W razie otrzymania zawiadomienia o uzasadnionych podejrzeniach wprowadzania do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, prokurator może żądać informacji o obrotach i stanach rachunków klienta, którego dotyczy zawiadomienie, także w toku czynności podejmowanych na podstawie art. 307 Kodeksu postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz.555).

Art.32.1. Informacje, o których mowa w art.29, przekazywane są przez Generalnego Inspektora na wniosek:

1) Ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub osób przez niego upoważnionych, w przypadku jednostek i organów mu podległych lub nadzorowanych,

2). Szefa Urzędu Ochrony Państwa lub jego zastępcy, w zakresie ich kompetencji ustawowych.

2. Informacje, o których mowa w art.29, mogą być udostępniane przez Generalnego Inspektora na wniosek:

1) dyrektorów izb skarbowych i dyrektorów urzędów kontroli skarbowej lub ich zastępców - wyłącznie w sprawach dotyczących zobowiązań podatkowych,

2) Przewodniczącego Komisji Nadzoru Bankowego lub osób przez niego upoważnionych - wyłącznie w sprawach związanych z wykonywaniem nadzoru bankowego,

3) Prezesa Głównego Urzędu Cei lub osób przez niego upoważnionych - wyłącznie w sprawach, dotyczących egzekwowania długu celnego oraz należności podatkowych, wynikających z wymiany gospodarczej z zagranicą,

4) Generalnego Inspektora Celnego lub osób przez niego upoważnionych - wyłącznie w zakresie niezbędnym do prowadzenia postępowań przygotowawczych w celu zwalczania przestępstw i wykroczeń z zakresu obrotu towarowego z zagranicą,

5) Prezesa Państwowego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń lub osób przez niego upoważnionych - wyłącznie w sprawach związanych z wykonywaniem nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową,

6) Prezesa Urzędu Nadzoru Nad Funduszami Emerytalnymi lub osób przez niego upoważnionych - wyłącznie w sprawach związanych z tym nadzorem,

7) Prezesa Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej lub osób przez niego upoważnionych - wyłącznie w sprawach związanych z wykonywaniem nadzoru nad działalnością spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych,

8) Przewodniczącego Komisji Papierów Wartościowych i Giełd lub osób przez niego upoważnionych - w sprawach związanych z wykonywaniem nadzoru nad działalnością domów maklerskich, banków w zakresie prowadzonej przez nie działalności maklerskiej i innych podmiotów prowadzących działalność maklerską na podstawie ustawy - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi oraz w stosunku do funduszy inwestycyjnych, funduszy powierniczych i towarzystw funduszy inwestycyjnych, Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz banków prowadzących rachunki papierów wartościowych,

9) Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych lub osób przez niego upoważnionych - w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań ustawowych,

10) Prezesa Najwyższej Izby Kontroli - w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania kontrolnego.

3. W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 Generalny Inspektor może przekazywać informacje, o których mowa w art. 29, również z własnej inicjatywy.
4. Organy informacji finansowej przekazują i udostępniają informacje organom, o których mowa w ust. 2, zgodnie z zakresem upoważnień i trybem określonym w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. - Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz.939, z 1998r. Nr 160, poz. 1063, Nr 162, poz. 1118 oraz z 1999r. Nr 11, poz. 95, Nr 40, poz. 399).
5. Informacje związane z wprowadzaniem do systemu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł mogą być udostępniane przez Generalnego Inspektora, po uzgodnieniu z Ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Szefem Urzędu Ochrony Państwa zagranicznym instytucjom, zajmującym się zapobieganiem temu przestępstwu, na zasadzie wzajemności, w trybie określonym w dwustronnych porozumieniach zawartych przez Ministra właściwego do spraw finansów publicznych.
6. Osoby, które weszły w posiadanie informacji, o których mowa w art.29, uzyskanych w trybie określonym w ust. 1 - 3 są obowiązane chronić informacje stanowiące tajemnicę państwową, służbową, bankową, skarbową i zawodową zgodnie z odrębnymi przepisami. Zachowanie tajemnicy obowiązuje również po ustaniu stosunku pracy.

Art.33. Ujawnianie nieuprawnionym, w tym także stronom transakcji, faktu poinformowania Generalnego Inspektora o transakcjach, których okoliczności wskazują, że wartości majątkowe mogą pochodzić z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł jest zabronione.

Rozdział 8

Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy

Art. 34.1. Kto będąc pracownikiem lub działając w imieniu lub interesie osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, będącej instytucją obowiązaną, wbrew przepisom ustawy, nie dopełnia obowiązku:

- 1) rejestracji transakcji lub przechowywania rejestrów transakcji wraz z dokumentami dotyczącymi transakcji,
- 2) identyfikacji klienta lub przechowywania informacji objętych identyfikacją,
- 3) zawiadomienia organu informacji finansowej o transakcji,
- 4) wstrzymania transakcji określonej w art.18 ustawy,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Tej samej karze podlega ten, kto będąc pracownikiem albo działając w imieniu lub interesie osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, będącej instytucją obowiązaną, wbrew przepisom ustawy ujawnia informacje zgromadzone zgodnie z upoważnieniem ustawy osobom nieuprawnionym lub osobom, których transakcja dotyczy albo wykorzystuje w inny sposób niezgodny z przepisami ustawy.

3. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 i ust. 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie.

Art.35. Kto będąc pracownikiem albo działając w imieniu lub interesie osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, będącej instytucją obowiązaną, wbrew przepisom ustawy:

1) odmawia przekazania organowi informacji finansowej innych dokumentów transakcji objętej przepisami ustawy albo okoliczności, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy,

2) przekazuje organowi informacji finansowej nieprawdziwe lub zataja prawdziwe dane, dotyczące: rejestracji transakcji, przechowywania rejestrów transakcji wraz z dowodami księgowymi, identyfikacji klienta, przechowywania informacji objętych identyfikacją, zawiadomienia organu informacji finansowej o transakcji objętej obowiązkiem rejestracji, zawiadomienia organu informacji finansowej o transakcji, której okoliczności uzasadniają podejrzenie popełnienia przestępstwa przewidzianego w art. 299 Kodeksu karnego, innych dokumentów transakcji objętej przepisami ustawy albo okoliczności, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art.36. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w art.34 ust.1 i 2 oraz art.35 wyrządza istotną szkodę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art.37. W ustawie z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 1996r., Nr 11 poz.62, z 1997r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz.554, Nr 107, poz.685, Nr 121, poz.769 i 770 i Nr 139, poz.934, z 1998 r. Nr 155, poz. 1015 oraz z 1999 r. Nr 49 poz. 483) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art.9 w ust.2 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) organom informacji finansowej, w zakresie wykonywania przez te organy zadań określonych ustawą”,

2) w art.82a w ust.2 w pkt.3 dodaje się po przecinku wyrazy „ w tym w zakresie zgodności ich działalności z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł”.

Art.38. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 1991 r. Nr 22, poz.91 i z 1997 r. Nr 28, poz.153) w art. 18 dodaje się § 4 w brzmieniu: „

„§4. Obowiązek zachowania tajemnicy nie dotyczy informacji przekazywanych na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł”.

Art.39. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. Nr 100, poz.442, z 1992 r. Nr 21 poz.85, z 1996 r. Nr 106 poz.496 i Nr 152 poz.720, z 1997 r. Nr 71, poz.449, Nr 88, poz.554, Nr 121 poz.770 i Nr 137 poz.926, oraz z 1999r. Nr 11, poz. 95) w art.34 w ust.1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a. Organom informacji finansowej - zgodnie z przepisami o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł”.

Art.40. W ustawie z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych (Dz.U. z 1998 r., Nr 102, poz.650, Nr 145, poz.946, Nr 146, poz.952, Nr 155, poz. 1014, Nr 160, poz.1061) w art.11 w ust.6 po wyrazach „Ministra Finansów” dodaje się wyrazy „Generalnego Inspektora Informacji Finansowej”.

Art.41. W ustawie z dnia 13 października 1995 roku o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz.U. Nr 142, poz.702, z 1997 r. Nr 88, poz.554 i z 1998 r. Nr 162, poz.1118) w art.15 ust.2 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) organom informacji finansowej - w celu wykonywania obowiązków, wynikających z przepisów dotyczących przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł”.

Art.42. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz.U. Nr 118, poz.754, Nr 141, poz.945, Nr 88, poz.554 oraz z 1998 r. Nr 107, poz.669 i Nr 113, poz.715) w art.161 ust.2 po wyrazie „Polskiego” stawia się przecinek i dodaje wyrazy „Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej”.

Art.43. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. - Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz.939, z 1998 r. Nr 160, poz.1063, Nr 162, poz.1118 oraz z 1999r. Nr 11, poz. 95 i Nr 40, poz. 399) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art.105 w ust.2 wyraz „lub” zastępuje się przecinkiem, a po wyrazie „podatkowym” dodaje się wyrazy „oraz organom informacji finansowej”,

2) skreśla się w art.106 ust.3-5 oraz nadaje ust.2 następujące brzmienie:
„2. Tryb postępowania banku w razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust.1 określa odrębna ustawa”,

3) art.107 otrzymuje brzmienie:
„Art.107. Pracownik banku, który wbrew swoim obowiązkom nie zawiadamia o okolicznościach wymienionych w art.106 ust.1, ponosi odpowiedzialność porządkową, co nie wyłącza odpowiedzialności karnej, jeżeli czyn wypełnia znamiona przestępstwa”,

4) skreśla się w art.108 w zdaniu pierwszym wyrazy „i 3”,

5) w art.133 w ust.1 dodaje się punkt 3 w brzmieniu:
„3) wykonywania obowiązków, wynikających z przepisów dotyczących przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł”.

Art.44. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz.1083, z 1998 r. MP Nr 28 , poz.394 i Dz.U. Nr 106, poz.668 oraz z 1999r. Dz.U. Nr 11, poz.95) w art.297 w §1 po pkt 2 dodaje się punkt 2a w brzmieniu:

„2a) organom informacji finansowej - zgodnie z przepisami o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł”.

Art.45. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. Nr 133, poz. 883) w art.43 w ust.1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) przetwarzanych przez organy informacji finansowej”.

Art.46. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w art.13 ustawy, zachowują moc przepisy wykonawcze wydane na podstawie art.106 ust.5 ustawy, o której mowa w art. 43 niniejszej ustawy.

Art.47 Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 3-6, art.13 oraz art.15, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Uwagi wprowadzające

Po podpisaniu w 1991r. umowy stowarzyszeniowej Polska została zobowiązana do dostosowania swego prawa - w dziedzinie dotyczącej prania pieniędzy - do wymogów Unii Europejskiej. Koniecznym stało się podjęcie działań, mających zapewnić zgodność przepisów prawa krajowego z Dyrektywami Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z 10 czerwca 1991r. w sprawie ochrony wykorzystywania systemu finansowego dla celów prania brudnych pieniędzy (91/308/EWG) oraz wymogami ratyfikowanej w 1994r. Konwencji wiedeńskiej o nielegalnym handlu narkotykami i substancjami psychotropowymi.

Zapobieganie praniu pieniędzy - utworzenie urzędu Generalnego Inspektora Informacji Finansowej jest priorytetem średniookresowym Narodowego Programu Przygotowań do Członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz Partnerstwa dla Członkostwa w Unii Europejskiej.

Od 1992 roku funkcjonują w Polsce przepisy bankowe, regulujące zasady postępowania banków w razie ujawnienia okoliczności, wskazujących stosowanie procedury prania brudnych pieniędzy. Biorąc jednak pod uwagę treść wspomnianych wcześniej dyrektyw Rady Unii Europejskiej oraz zalecenia Grupy Zadaniowej Działań Finansowych /FATF/, dotyczące objęcia uregulowaniami w zakresie zapobiegania praniu brudnych pieniędzy, nie tylko banków, lecz wszystkich instytucji finansowych, które mogą być wykorzystywane do ukrycia prawdziwego pochodzenia posiadanych środków finansowych, Ministerstwo Finansów podjęło inicjatywę stworzenia aktu prawnego, kompleksowo regulującego problematykę zapobiegania praniu brudnych pieniędzy.

II. Cele i założenia ustawy

Podstawowym założeniem przyjętym przy tworzeniu ustawy było opracowanie przepisów, które stanowiłyby podstawę systemu prawnego-organizacyjnego, mającego za zadanie zapobieganie wykorzystywaniu polskiego systemu finansowego do legalizacji dochodów pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł i stworzenie możliwości wczesnego wykrywania przestępstwa prania brudnych pieniędzy określonego w art.299 Kodeksu karnego.

Podstawowym celem zawartych w projekcie ustawy regulacji prawnych jest:

- utworzenie organu administracji rządowej o nazwie Generalny Inspektor Informacji Finansowej (Generalny Inspektor), którego zadaniem będzie gromadzenie i przetwarzanie i analizowanie informacji finansowych w celu wykrywania podejrzanych transakcji, a w konsekwencji zapobiegania przestępstwom finansowym, w tym głównie procederowi prania brudnych pieniędzy. Generalny

Inspektor będzie wykonywał swoje zadania ustawowe przy pomocy jednostki organizacyjnej (jednostka) wyodrębnionej w strukturze Ministerstwa Finansów.

- nałożenie na podmioty uczestniczące w obrocie finansowym obowiązków rejestracji określonych transakcji i powiadamiania o nich Generalnego Inspektora oraz zapewnienie ich wykonywania poprzez wprowadzenie stosownych sankcji karnych.
- określenie zasad zabezpieczenia i przekazywania informacji posiadanych przez Generalnego Inspektora.

III. Zasady konstrukcji ustawy

Projekt ustawy oparto o Dyrektywę Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z 10 czerwca 1991r. w sprawie ochrony systemu finansowego przed wykorzystaniem go do celów prania brudnych pieniędzy, wykorzystując doświadczenia legislacyjne głównie państw europejskich i USA, z uwzględnieniem obowiązującego w kraju systemu prawnego.

Projekt ustawy uzyskał pozytywną opinię Komitetu Integracji Europejskiej co do zgodności z prawem Unii Europejskiej. W pkt. XII opinii z 9 września 1999 r KIE stwierdził, że w celu pełnego zharmonizowania polskich przepisów z prawem unijnym, w tym z postanowieniami w/w dyrektywy należałoby uzupełnić projekt o stosowne przepisy, które rozszerzałyby katalog postępowania uznawanego za pranie pieniędzy.

Stosowany w ustawie zwrot „wprowadzanie do obrotu finansowego do wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł” nie zawęży definicji procedury prania pieniędzy jedynie do tych czynności, gdyż został użyty w zastępstwie pojęcia „pranie brudnych pieniędzy”, które nie jest używane w polskim systemie prawnym, nawet w Kodeksie karnym. Zwrot ten zresztą, nie definiuje prania pieniędzy lecz wskazuje na tę fazę procesu „prania”, do której mają zastosowanie przepisy ustawy. Należy podkreślić, że propozycja dostosowania definicji prania pieniędzy do standardów unijnych powinna być rozważana w kontekście zmiany art.299 Kodeksu karnego, w którym określono czyny wypełniające znamiona tego przestępstwa.

IV. Omówienie ważniejszych pojęć i rozwiązań.

1. Instytucja obowiązana /Art.2 ust.1 pkt. 1/

Terminem tym zastąpiono powszechnie używane w ustawodawstwie Unii pojęcia instytucji finansowych i kredytowych, które zostały szczegółowo wymienione w przepisach ogólnych ustawy.

2. Transakcja i wartości majątkowe /art.2 ust.1 pkt 2 i 3/

W/w pojęcia zostały zdefiniowane w ustawie w oparciu o treść par.1 art.299 kk, definiującego przestępstwo prania brudnych pieniędzy.

3. Obowiązek rejestracji /Art. 8/

Ustawa nakłada na instytucje obowiązane obowiązek dokonania rejestracji wszelkich transakcji, których wartość przekracza ustaloną w euro kwotę oraz transakcji uznanych za „podejrzane” bez względu na ich wartość i charakter. Wzory rejestrów, w których zostaną zapisane informacje o transakcjach, sposób ich prowadzenia, w tym rodzaje dokumentów przechowywanych wraz z rejestrami oraz tryb i terminy przesyłania kopii rejestrów do Generalnego Inspektora, zostaną określone w sposób jednolity dla wszystkich podmiotów obowiązanych w rozporządzeniu, wydanym przez Ministra Finansów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji. Przechowywane przez 5 letni okres dokumenty związane z transakcjami będą mogły być wykorzystane jako materiał dowodowy w dochodzeniach związanych z przestępstwem prania pieniędzy.

4. Obowiązek identyfikacji /Art. 9/

Obowiązek ten, wykonywany obecnie przez banki przy otwieraniu rachunków bankowych, został w ustawie - jako jeden z niezbędnych elementów rejestracji transakcji - rozszerzony na wszystkie instytucje obowiązane. Celem tej regulacji jest uniemożliwienie wykorzystywania anonimowości dla prowadzenia nielegalnych operacji finansowych.

5. Wstrzymywanie transakcji /Rozdział 5/

Najistotniejszym aspektem zwalczania prania brudnych pieniędzy jest niedopuszczenie do przeprowadzenia transakcji, która ma na celu ukrycie nielegalnego źródła pochodzenia dochodów, nadając im pozory legalności. Dlatego też w projekcie ustawy przewidziano możliwość żądania przez Generalnego Inspektora od instytucji obowiązanej wstrzymania na 48 godzin transakcji, która w oparciu o dostępne informacje ma zostać przeprowadzona w celu prania brudnych pieniędzy, oraz zobowiązano tę instytucję do wstrzymania transakcji w momencie otrzymania tego żądania. (art.18)

Zakłada się, że stosowanie tego drastycznego środka będzie ograniczone tylko do przypadków szczególnie uzasadnionych, gdy istnieje zagrożenie, iż realizacja transakcji uniemożliwi ściganie uczestników operacji i pozwole na zatarcie śladów przestępstwa. Dotychczasowe doświadczenia innych krajów wskazują, że procedura wstrzymywania transakcji, zalecana przez Dyrektywy Rady Wspólnoty Europejskiej, ma zwykle zastosowanie wobec ograniczonej liczby transakcji w skali roku.

Projekt przewiduje wyłączenie odpowiedzialności instytucji obowiązanej w przypadku wstrzymania transakcji na okres nie dłuższy niż 48 godzin. Po tym okresie transakcja może być wstrzymana przez prokuratora.

W przypadku, gdy wstrzymana transakcja nie miała związku z przestępstwem lub ukrywaniem działań przestępczych, odpowiedzialność za szkodę wynikłą z jej wstrzymania poniesie Skarb Państwa.

7. Udostępnianie i ochrona danych

Zdając sobie sprawę, iż dostęp do informacji zbieranych przez Generalnego Inspektora w celu wykonania jego ustawowych zadań ograniczony jest przez przepisy, dotyczące tajemnicy służbowej i zawodowej, w tym tajemnicy skarbowej i bankowej, w projekcie ustawy zamieszczono dwie kategorie przepisów:

- generalnie wyłączające z obowiązku zachowania tajemnicy, z wyjątkiem tajemnicy państwowej, informacje przekazywane zgodnie z przepisami ustawy przez podmioty zobowiązane /art.29/,
- wprowadzające zmiany w odpowiednich ustawach, uprawniające Generalnego Inspektora do dostępu do danych objętych specyficznymi rodzajami tajemnicy tj. tajemnicy skarbowej i bankowej itp.. /art.37-45/

Ze względu na w dużym stopniu poufny charakter gromadzonych przez Generalnego Inspektora danych, niezbędne było:

- zobowiązanie instytucji finansowych do wyznaczenia osób, odpowiadających za realizację obowiązków określonych w ustawie - co ma na celu ograniczenie kręgu osób, mających dostęp do informacji /art.30/,
- zobowiązanie Generalnego Inspektora i pracowników informacji finansowej do ochrony wiadomości, z którymi zetknęli się w toku wykonywania czynności służbowych /art.6./
- szczegółowe określenie instytucji uprawnionych do dostępu do informacji posiadanych przez Generalnego Inspektora, a także zakresu tego dostępu /art.32/.

Na podstawie *art.31* gromadzone przez Generalnego Inspektora dane o wielkości i przebiegu dokonywanych przez poszczególne osoby i firmy operacji finansowych będą mogły być wykorzystywane przez prokuratorów i sądy do efektywnego zwalczania procederu prania pieniędzy.

W/w informacje będą także mogły być przekazywane na podstawie *art.32 ust.1* Szefowi UOP oraz jednostkom i organom podległym lub nadzorowanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, zgodnie z upoważnieniem i w zakresie ich kompetencji.

Uzyskane przez Generalnego Inspektora informacje będą mogły być również udostępniane na wniosek organów kontroli skarbowej i podatkowych w sprawach, dotyczących zobowiązań podatkowych oraz Nadzorowi Bankowemu w zakresie niezbędnym do wykonywania funkcji nadzoru bankowego, a także w ściśle ograniczonym zakresie innym instytucjom państwowym

8. Kontrola przestrzegania przepisów ustawy.

W celu zapewnienia prawidłowego wykonywania przez instytucje obowiązane nałożonych ustawą obowiązków, w projekcie przewidziano nadanie upoważnionym pracownikom informacji finansowej stosownych uprawnień do kontroli oraz określono tryb i zasady tej kontroli.

Jednocześnie w/w kontrolę realizować będą w ramach sprawowanego nadzoru w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach instytucje NBP, Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń, KPWiG, Urząd Nadzoru Nad Funduszami Emerytalnymi i Prezesi Sądów Apelacyjnych w stosunku do notariatów.

V. Generalny Inspektor Informacji Finansowej

Jak wynika z treści ustawy i omówionych w uzasadnieniu przepisów o udostępnianiu danych, zakres działania Generalnego Inspektora nie ograniczałby się w praktyce tylko do zapobiegania "praniu brudnych pieniędzy", ale także obejmował współpracę z organami podatkowymi i kontroli skarbowej w zakresie zapobiegania wszelkim działaniom, mającym na celu uszczuplenie wpływów z tytułu zobowiązań podatkowych i celnych. Dlatego też Generalny Inspektor Informacji Finansowej w randze podsekretarza stanu powoływany będzie przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Finansów, jako organu koordynującego całość zagadnień związanych z finansami państwa.

Gromadzenie i przetwarzanie przez Generalnego Inspektora informacji, o którym mowa w *art.4* projektu, pozwoli na opracowywanie schematów powstawania i dokonywania przestępstw finansowych, które następnie wykorzystywane będą do tworzenia regulacji prawnych i instytucjonalnych, zapobiegających tym przestępstwom oraz umożliwią ich wczesne wykrywanie i skuteczne ściganie. Wśród przedsięwzięć podejmowanych przez Generalnego Inspektora w ramach zwalczania procederu prania brudnych pieniędzy istotną rolę odgrywać będzie szkolenie pracowników instytucji zobowiązanych w zakresie wykonywania przepisów ustawy, tj. prowadzenia rejestrów, powiadamiania o transakcjach, a także prezentacja i omawianie schematów i cech charakterystycznych transakcji, które powinny zostać uznane jako "podejrzane".

Przewiduje się, że należąca do zadań Generalnego Inspektora współpraca z podobnymi instytucjami zagranicznymi obejmie wymianę doświadczeń oraz informacji przydatnych do wykrywania procederu prania pieniędzy. Szczegółowy tryb wymiany tych informacji określony zostanie w dwustronnych porozumieniach zawieranych przez Ministra Finansów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji. Biorąc pod uwagę międzynarodową skalę przestępstwa polegającego na praniu brudnych pieniędzy, kraje Unii kładą szczególny nacisk na zagadnienie współpracy. Obok funkcjonującego systemu dwustronnych porozumień w czerwcu 1995 roku 24 kraje i 8 organizacji międzynarodowych utworzyły tzw. Grupę Egmont, będącą forum wymiany doświadczeń i koordynacji działań poszczególnych krajów w zakresie zapobiegania praniu brudnych pieniędzy.

Szczegółowa organizacja wyodrębnionej w MF jednostki organizacyjnej, za pomocą której Generalny Inspektor będzie wykonywał swoje zadania, określona zostanie przez Ministra Finansów. Uwzględniając doświadczenia innych państw, przewiduje się iż:

- w w/w jednostce zatrudnionych będzie kilkudziesięciu pracowników, w większości informatyków-analityków, których zadaniem będzie obróbka informacji i analiza transakcji pod kątem określenia cech, które wskazują na nielegalność pochodzenia środków będących jej przedmiotem oraz kompletowanie informacji o uczestnikach transakcji,
- zainteresowane resorty i organy oddelegują do pracy w jednostce swoich przedstawicieli odpowiedzialnych za kontakty z instytucjami macierzystymi oraz pełniących funkcję ekspertów.
- w strukturze organizacyjnej jednostki znajdują się komórka ds. gromadzenia i przetwarzania danych, prawna, szkolenia, współpracy z zagranicą, organizacyjna.

VI. Przepisy przejściowe

Ponad 6-cio miesięczny okres, jaki upłynie od dnia ogłoszenia do wejścia w życie większości przepisów ustawy, wynika z przyczyn organizacyjno-technicznych oraz umożliwienia instytucjom zobowiązanym przygotowania się do realizacji obowiązków ustawowych.

VII. Skutki finansowe

Ocenia się, że skutki finansowe związane z wejściem ustawy w życie wyniosą ca **17,3 mln zł (4,0 mln ECU)**, zakładając, że wyodrębniona jednostka organizacyjna będzie wykorzystywać pomieszczenia biurowe będące własnością Ministerstwa Finansów (po dokonaniu dodatkowych zabezpieczeń) i zatrudniać docelowo 31 osób, w tym w pierwszej fazie działania wykorzystywanych będzie tylko część etatów.

Wstępne szacunkowe zestawienie kosztów związanych z wejściem w życie ustawy przedstawia się następująco:

Do kalkulacji przyjęto kurs z 2 października 1998r. **1 ECU = 4,31**

Koszty zatrudnienia (w skali rocznej) - docelowo 31 etatów **1.900.920 zł**
w tym: **(tj. ca 441.000 ECU)**

Przy kalkulacji płac uwzględniono konkurencyjność wynagrodzeń oferowanych przez firmy prywatne, szczególnie wykwalifikowanym informatykom, prawnikom, analitykom.

Koszty wyposażenia technicznego (w tym m.in. wyposażenie biura, sprzęt komputerowy, specjalistyczne oprogramowanie, wyodrębnienie techniczne i zabezpieczenie pomieszczeń środki transportu), koszty szkolenia pracowników (jednostki i instytucji obowiązanych) i współpracy z zagranicą oraz bieżące koszty funkcjonowania (m.in. opłaty, ubezpieczenie, energia i eksploatacja, opłaty telefoniczne i pocztowe, materiały biurowe)

15.430.000 zł
(tj. ca 3.580.000 ECU)

Koszty łącznie - 17.330.920 zł. tj. ca 4.021.000 ECU

Przewiduje się że część nakładów na wyposażenie techniczne (sprzęt komputerowy i oprogramowanie) oraz szkolenia i współpracy z zagranicą zostanie pokryta z funduszy Unii Europejskiej. W zgłoszonym do PHARE projekcie pomocy technicznej proponuje się przeznaczenie na ten cel kwoty 2,6 mln ECU.

Koszty planowane na 1999 rok

Zgodnie z art. 39 projektu ustawy przepisy, nakładające obowiązek rejestracji transakcji i informowania o nich GIIF, wchodzi w życie 6 m-cy od dnia ogłoszenia ustawy, a do tego czasu powinna zostać zakończona organizacja jednostki informacji finansowej wyodrębnionej w Ministerstwie Finansów.

W przypadku wejścia w życie ustawy od 1 lipca 1999r., konieczne będzie poniesienie do końca roku wydatków na:

- Koszty zatrudnienia (do końca roku 20 etatów) **429.240 zł**

- Koszty wyposażenia technicznego (w tym m.in. wyposażenie biura, sprzęt komputerowy, specjalistyczne oprogramowanie, wyodrębnienie techniczne i zabezpieczenie pomieszczeń środki transportu), koszty szkolenia pracowników (jednostki i instytucji obowiązanych) i współpracy z zagranicą oraz bieżące koszty funkcjonowania (m.in. podatki i opłaty, ubezpieczenie, energia i eksploatacja, opłaty telefoniczne i pocztowe, materiały biurowe) **9.210.000 zł**

Ogółem **9.639.240 zł.**

KOMITET INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

p.o. **SEKRETARZA**

Paweł Samecki

Podsekretarz Stanu

Sekr. Min. PS / 2688 / 99/DHP - msk

Warszawa, 18 PAŹ. 1999

Pan

Aleksander Proksa

Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494, wyrażona przez p. o. Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Pawła Sameckiego działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł (RM-134-99), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Opiniowany projekt ustawy umożliwia utworzenie organu (Generalnego Inspektora Informacji Finansowej) odpowiedzialnego za gromadzenie i analizowanie informacji finansowych w celu zapobiegania procederowi prania brudnych pieniędzy. Ponadto projekt ustawy m.in. nakłada na podmioty uczestniczące w obrocie finansowym obowiązek rejestracji określonych transakcji i powiadamiania o nich Generalnego Inspektora.
- II. Projekt odnosi się do materii objętej zakresem prawa Unii Europejskiej. W szczególności projekt ten należy przeanalizować pod kątem zgodności z przepisami Dyrektywy Rady 91/308/EWG z 10 czerwca 1991r. w sprawie zapobiegania wykorzystania systemu finansowego w celu prania pieniędzy (Dz. Urz. WE nr L 166, 28.06.91). Ponadto należy zauważyć, iż Polska ratyfikowała w 1994r. Konwencję Wiedeńską z 19 grudnia 1988r. „O zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi oraz substancjami psychotropowymi”.
- II. Art. 3 Dyrektywy 91/308/EWG nakłada na instytucje kredytowe i finansowe, które zostały zdefiniowane dyrektywami Unii Europejskiej, obowiązek identyfikacji klientów dokonujących transakcji podlegających kontroli. Instytucja kredytowa odpowiada definicji zawartej w art. 1 Dyrektywy 77/780/EWG, zm. Dyrektywą 89/646/EWG,

natomiast instytucja finansowa oznacza inne niż instytucja kredytowa przedsięwzięcie, wymienione w wykazie załączonym do Dyrektywy 89/646/EWG bądź towarzystwo ubezpieczeniowe określone w Dyrektywie 79/267/EWG, zm. Dyrektywą 90/619/EWG.

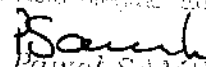
- III. Opiniowany projekt ustawy nakłada na instytucje zobowiązane, które zostały enumeratywnie wymienione w art. 2 ust. 1 pkt 1, obowiązek rejestracji transakcji i osób dokonujących transakcji. Katalog tych instytucji odpowiada zakresowi definicji prawa wspólnotowego dotyczącej instytucji kredytowej oraz finansowej. Jednocześnie trzeba zastrzec, iż art. 12 Dyrektywy 91/308/EWG zawiera przepis w postaci zalecenia, nie zaś ścisłego wymogu, dotyczący powinności państw członkowskich dołożenia wszelkich starań, aby przepisy dyrektywy zostały w całości lub w części zastosowane wobec tych profesji oraz tych rodzajów przedsiębiorstw innych niż instytucje finansowe i kredytowe, które związane są działaniami, które w jakimkolwiek stopniu mogą być wykorzystywane w procederze „prania brudnych pieniędzy”.
- IV. Przepisy zawarte w art. 3 w.w. dyrektywy nakładają obowiązek identyfikacji transakcji powyżej 15.000 EURO bądź kiedy istnieje podejrzenie, że zachodzi przypadek prania pieniędzy.
- Postanowienia art. 8 ust. 1 oraz ust. 2 opiniowanego projektu ustawy odzwierciedlają powyższy przepis wspólnotowy, z tym, że obowiązek rejestracji dotyczy transakcji od wysokości 10. 000 EURO. Wprawdzie projektowane przepisy wprowadzają surowsze wymogi, to jednak art. 15 Dyrektywy 91/308/EWG zezwala państwom członkowskim przyjąć surowsze przepisy w celu niedopuszczenia do „prania pieniędzy”.
- V. Podstawowy akt prawny Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałania praktykom prania brudnych pieniędzy, jakim jest Dyrektywa 91/308/EWG, wprowadza w art. 1 precyzyjną definicję postępowania określanego „praniem pieniędzy”. Projektowane przepisy ustawy znacznie zawężają ten proceder do działania polegającego na wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł (art. 1 projektu ustawy).
- VI. Wprawdzie art. 299 § 1 ustawy kodeks karny z 6 czerwca 1997r. (Dz. U. nr 88, poz. 553) definiuje przestępstwo prania brudnych pieniędzy, to jednak katalog działań uznanych Dyrektywą 91/308/EWG za postępowanie określone jako „pranie pieniędzy” jest znacznie szerszy od definicji zawartych zarówno w aktualnie obowiązujących polskich przepisach, jaki i w tych dopiero projektowanych.
- VII. Należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z postanowieniami art. 6 w.w. dyrektywy - państwa członkowskie zagwarantują pełną współpracę instytucji kredytowych i finansowych oraz ich dyrektorów i pracowników z władzami odpowiedzialnymi za zwalczanie zjawiska prania pieniędzy m.in. dostarczając tym władzom, na ich żądanie, wszelkiej niezbędnej informacji, zgodnie z procedurami przewidywanymi przez stosowne ustawodawstwo.
- VIII. Natomiast art. 22 ust. 1 projektu ustawy stanowi, iż na żądanie Kontrolera instytucje zobowiązane są do przedkładania wszelkich dokumentów i materiałów niezbędnych do przeprowadzania kontroli, z wyłączeniem dokumentów i materiałów zawierających

informacje objęte tajemnicą państwową.

- IX. Wylączenie spod kontroli sprawowanej przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (przeprowadzanej poprzez pracowników jednostki) dokumentacji objętej tajemnicą państwową jest zawężeniem dyspozycji zawartej w art. 6 Dyrektywy 91/308/EWG.
- X. Art. 11 §2 w.w. dyrektywy zobowiązuje właściwe instytucje do dołożenia wszelkich starań, aby jej pracownicy uczestniczyli w programach szkoleniowych dotyczących zwalczania procederu „prania brudnych pieniędzy”, co może dopomóc im w rozpoznawaniu operacji, które mogą być związane z tym procederem oraz we właściwym postępowaniu w takich przypadkach. W większości ustawodawstw państw członkowskich wprowadzono odpowiednie przepisy dotyczące wymogu zapewnienia przez instytucje kredytowe i finansowe programów szkoleniowych dla swoich pracowników (m.in, Włochy, Portugalia, Zjednoczone Królestwo, Belgia, Dania, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Francja).
- XI. Z uwagi na postanowienia art. 11 §2 Dyrektywy 91/108/EWG, które nie znalazły odzwierciedlenia w przepisach projektowanej ustawy stwierdzić należy, iż powinny zostać one odpowiednio uzupełnione.
- XII. Pragnę zauważyć, iż w celu pełnego zharmonizowania polskich przepisów z prawem Unii Europejskiej, w tym przypadku z postanowieniami Dyrektywy 91/308 /EWG, należałoby uzupełnić opiniowany projekt ustawy o stosowne przepisy, które w szczególności rozszerzyłyby katalog postępowania uznawanego za „pranie pieniędzy” oraz wprowadziły obowiązek uczestniczenia przez pracowników instytucji zobowiązanych w programach szkoleniowych dotyczących zwalczania procederu „prania brudnych pieniędzy”.
- XIII. W konkluzji stwierdzam, że projekt ustawy przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł, z zastrzeżeniem uwag poczynionych w pkt XII, jest zgodny z prawem Unii Europejskiej

Z poważaniem,

P.O. SEKRETARZA
Komitetu Inicjatyw Europejskiej

Paweł SAMECKI
Podsekretarz Stanu

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Leszek Balcerowicz
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Finansów

